

Paprazník

Noviny
obce Papradno

Ročník II.

September 2004

Rodná dedina

*Naša pekná dedina,
to je veľká rodina.
Potok – samá bystrina,
hory – hustá smrečina.*

*Nové domy, pekné dvory
a môj domov blízko hory.
Kostol, škola, ihrisko,
to je moje rodisko.*

Denisa Pavúková
3. ročník

Duchovný život

Milí čitatelia, drahí farníci

Potrebujeme ideály?

Každý mladý človek vstupuje do života s veľkým množstvom ideálov. Ideálne si predstavuje priateľské vzťahy v škole, ideálne si predstavuje život v manželstve, s ideálmi vstupuje aj do svojho prvého zamestnania...

Čím je však človek starší, vidí že z toho veľkého množstva ideálov, ktoré v mladosti mal, zostane len veľmi málo, ak vôbec nikomu ešte zostanú.

Aj v našom kresťanskom spoločenstve máme ideály, ktoré nám majú pomáhať žiť svätým životom a to sú najmä ideály krásy a čistoty. Keď však vidíme a z vlastnej skúsenosti vieme, ako to s našimi ideálmi končí, môžeme sa pýtať: „Potrebujeme vlastne v dnešnej dobe ideály? Potrebujeme ideály krásy a čistoty, ktoré nám ponúka Cirkev?”

O veľkom ruskom spisovateľovi Dostojevskom sa hovorí, že často navštevoval galériu, v ktorej bol obraz Panny Márie – Madony

pokračovanie na str. 2

Slovo starostu

Zbytočne „vyhadzujeme“ peniaze, nerobme to!

Letné mesiace priniesli spočiatku veľa dažďa, no postupne začalo poslúchať aj slniečko a potešili nás aj lesné plody. Verím, že aj našim občanom sa podľa možnosti podarilo načerpať nové sily, potrebné k jesenným zberom úrody, ktorá je v tomto roku slabšia.

V júli a auguste pribudlo v našej obci „dovolenkárov“, viacej sa prerábalo, opravovalo všeličo možné, čo bolo poznať aj na plnení kontajnerov rôznym odpadom. Stále sa tam dávajú veci, ktoré tam nepatria a stále to mnohým nevaďí. Veď sú to ľahké počty: častejšie musíme kontajnery vyvážať, čo ide do peňazí. Ak to takto pôjde i naďalej, tak

v budúcom roku sa bude pravdepodobne zvyšovať poplatok za odvoz odpadu na osobu. Osobne som sa pristavil pri jednom pánovi, ktorý „pochtivo“ vyhadzoval betóny (rozbité schody) do kontajnera. Vyšlo ho to draho: zaplatil za odvoz kontajnera a uloženie odpadu. Bolo by dobré sa z toho poučiť aj iným. Alebo máme dosť peňazí?

V lete sa niektoré obecné studne opravovali viackrát a to preto, že do studní niekto z nás všeličo nahádzal, deti zbytočne naprázdno pumpujú, hrajú sa s nimi. Pracovníci hygieny kontrolovali obecné studne a konštatovali, že všetky studne nevyhovujú mikrobiologickým ukazovateľom a potrebovali by chlórovanie a prečistenie. To však môžeme urobiť až vtedy, ak bude dostatok vody, čiže v jarných mesiacoch. Máme nezamestnaných, ktorí urobia kus roboty, snažíme sa udržiavať našu peknú obec v uspokojivom stave. Nechcete však, aby sme

robili to, čo si môžete urobiť sami okolo vlastných domov, pozemkov a záhrad. Skúsme byť voči sebe úprimnejší a ohľadupľnejší.

Viac ohľadupľnosti treba aj vo vzájomných ľudských vzťahoch. Množia sa sťažnosti pri narušovaní susedského spolunažívania, dochádza k sporom mnohokrát pre maličkosti a zanedbateľné veci. „Horúce hlavy“ by mali hľadať kompromisy.

Veľmi by som si želal, aby sme pokročili trochu ďalej a mnohým neprajníkom vyvrátili uštipačné poznámky. Symbol obce baran má úplne iné – a to historické – pozadie.

RSDr. Milan Grupáč

pokračovanie zo str. 1

a pozeral naň celé hodiny. Pýtali sa ho, prečo to robí? Odpovedal: „Lebo nechcem pochybovať o človeku“. Čo znamená táto odpoveď? Dostojevskij bol tak znechutený zo správania sa ľudí, že začal pochybovať o ich ľudskosti a dôstojnosti. Túto biedu ľudí často opisoval aj vo svojich románoch. Preto potreboval pozeráť na obraz Madony, aby veril, že s ľudstvom to nie je až také zlé. Mária mu dávala silu veriť, že aj hriechy človek sa môže zmeniť.

Aj my môžeme mať rovnaké bolestné pocity ako Dostojevskij. Strácame ilúzie, ideály o človeku. Strácame ich preto, lebo človek je aj v dnešnej dobe schopný robiť tie najohavnejšie skutky a zločiny. Je posadnutý vlastnou pýchou. Zabíja druhého človeka. Za peniaze je schopný urobiť všetko a takto stráca svoju dôstojnosť.

A preto aj dnešný svet potrebuje pozeráť na ideál čistoty a krásy, ktorý môžeme hľadať v obraze Matky Božej tak, ako to robil spomínaný spisovateľ Dostojevskij. Pri pohľade na ňu nám Boh hovorí, že sme boli stvorení pre krajší život. Povzbudzuje nás, aby sme sa nebáli k nej priblížiť, aby sme sa nebáli ju nasledovať. Aby sme napokon nestratili vieru, že ľudia naozaj môžu byť iní.

Milí čitatelia, famíci, aby sme sa vyhlí presvedčeniu, že človek je ten najhroznejší tvor, musíme v živote zaujať dva zásadné postoje. Prvým je bojovať proti našim hriechom a nerestiam, čo znamená, že aj keď žijeme v ťažkej dobe plnej hriechu, my zostaneme na strane Boha, Ježiša a Márie, na strane krásy a čistoty. A po druhé, musíme mať chuť a odvahu pomáhať ľuďom, ktorí stratili svoju dôstojnosť cez hriech a sami si nedokážu pomôcť.

Peter Klech
Správca farnosti v Papradne

Spravodliví medzi národmi

Ocenenie Spravodliví medzi národmi sa od roku 1963 udeľuje nežidom, ktorí počas holokaustu zachránili život Židom. Na Slovensko putovalo už 420 týchto ocenení.

Dňa 9. septembra 2004 sa medzi ocenených zaradili aj Vendelín Hariš a Ján Hausner – in memoriam, ktorí počas vojny ukryvali Juraja Szánta. Na deň Holokaustu prevzala toto štátne vyznamenanie izraelského štátu z rúk predsedu izraelského Knesetu Ruevaena Rivlinga za svojho otca jeho dcéra Albína Harišová a ocenenie za Jána Hausnera prevzal jeho syn Alexander. Mená ocenených budú zvečnené v pamätníku obetí holokaustu YAD VASHEM v Jeruzaleme. Slávnostného aktu sa zúčastnili aj prezident republiky Ivan Gašparovič, predseda NR SR Pavol Hrušovský, minister zahraničných vecí Eduard Kukan a poslanci NR.

Pani Harišová spomína: „Keďže som sa narodila počas vojny, tak tento príbeh záchrany poznám iba z rozprávania svojich rodičov.“

Blahoželáme

Dňa 26. júna v tomto roku sa dožila
85. narodenín

**Helena
Žilinčíková,**

známa interpretka ľudových piesní z nášho regiónu. Reprezentovala našu obec i náš región na mnohých podujatiach po celom Slovensku. Nedávno to bolo na marikovských folklórnych slávnostiach i na 50. ročníku folklórneho festivalu vo Východnej, kde jej udelili pamätný list. Naspievala na kazetu spoločne s folkórnym súborom Podžiaran krásne piesne našich predkov, ktoré sú stále ozdobou a patria do nášho regiónu a našej malebnej obce.

I touto cestou ďakujeme našej oslávenkyni za zviditeľňovanie našej obce a prajeme jej veľa zdravia, spokojnosti, nech prekrásnymi piesňami rozdáva radosť všetkým, ktorí majú tieto klenoty radi.

Redakcia

Matričné okienko

★ Víťame vás

Marek Žilinčík 20. júna
Samuel Šamaj 15. júna
Lucia Kozáčiková 10. júla
Sára Zboranová 14. júla
Lucia Abíková 27. júla
Patrik Macháč 18. augusta
Sandra Kobanová 25. augusta

† Životnú pozemskú púť ukončili naši spoluobčania

Mária Hatajčíková 2. júla
Rozália Djasníková 5. júla
Mária Váchaliková 7. júla
Ladislav Turičík 17. júla
Milan Španihel 20. júla
Ján Michel 3. augusta
Daniel Balušík 1. septembra
Paulína Kozáčiková 4. septembra

Pán Juraj Szanto bol staviteľ a v roku 1943 dostal prácu pri stavbe vyhorenej časti Papradna na hornom konci. Ubytovaný bol u nás – v dome č. 358 – v podkrovnej izbičke.

Keď sa Nemci dostali do blízkosti Papradna a dozvedel sa o tom, načas ušiel do hôr k partizánom.

Raz prišli Nemci neočakávane priamo do nášho domu. Nikto o tom nevedel. Pán Szanto, ktorý bol práve vo svojej izbe ich zbadal a vyskočil z druhej strany z malého okienka do medzierky medzi nami a Chrapkovicami a podarilo sa mu utiecť do poľa. Keď nebezpečie pominulo môj otec aj s rodinou vykopali pri tehelni bunker v zemi, ktorý obložili tehlymi (tehly robil Alojz Mituník). Tu sa skrýval. Moja mama mu tam nosila jedlo.

Po informáciách, že Nemci poznajú jeho úkryt tento na čas opustil a útočisko mu poskytol Ján Hausner na bačove na Markovci. Takto prežil Juraj Szanto v úkrytoch až do oslobodenia.

Až po čase si uvedomujem koľko moji rodičia riskovali – svoje aj naše životy – lebo celé Papradno vedelo, že Szanto je Žid a býva u nás. Napriek tomu nikto Nemcom priamo neoznámil jeho bydlisko a tým zachránili nielen jeho, ale aj naše životy."

Po diskotékach petícia nespokojných

Prečo sa mladí nevedia zabávať bez nekultúrnych „stôp“?

Okolie pohostinstva Lucia sa po každej diskotéke premení na smetisko – črepy, odpady... Keď ale mladí začali v noci využívať, či skôr zneužívať aj okolie kostola, ba dokonca cintorína, ľudom už pretiekol pohár trpezlivosti. Po piatkovej diskotéke v sobotu ráno ste mohli nájsť na cintoríne okrem pohárov aj vložky či použité prezervatívy. Možno, že s tým diskotéka už nemá nič spoločné, lebo je to v ňu-
doch, ale...

V júli sa 358 občanov podpísalo pod petíciu, v ktorej sa ľudia obrátili na obecný úrad, aby riešil hlučnosť diskoték v pohostinstve Lucia a neporiadok po nich.

Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 29. 7. 2004 prijalo uznesenie OZ č. 11, ktoré v bode

E) ukladá

1. Jurajovi Zboranovi, majiteľovi pohostinstva Lucia, Papradno 1072 – na základe petície občanov obce Papradno nasledovné podmienky:

- a) zamedziť rozbíjanie skla na štátnej ceste pred pohostinstvom Lucia a v blízkom okolí
- b) na diskotékach zamedziť prístup deťom do 15 rokov
- c) nepodávať alkohol osobám mladším ako 18 rokov
- d) obmedziť hlučnosť zvukovej reprodukcie v pohostinstve Lucia po 22. hodine
- e) zabezpečiť poriadateľskú službu v okolí pohostinstva (kostol, cintorín)

F) upozorňuje

1. Juraja Zborana, majiteľa pohostinstva Lucia, Papradno 1072 A/ v prípade nedodržania uložených podmienok (uzn. OZ č. 11/E/1/ a-e) obecné zastupiteľstvo obce Papradno obmedzí prevádzkovú dobu v pohostinstve Lucia do 22. hod.

Uznesenie bolo bezokladne doručené podnikateľovi Jurajovi Zboranovi, ktorý dostal priestor aj v novinách, aby sa k diskotékam a poriadku počas nich a po nich vyjadril:

Počas diskoték je zabezpečená usporiadateľská služba, ktorá kontroluje okolie pohostinstva. Po ukončení diskotéky osobne dohľadám na poriadok v okolí, ten však robia ľudia aj počas týždňa, keď diskotéky nebývajú. Zrejme je to hlavne v autobusovej zastávke, ktorú upratujeme aj cez týždeň (je to však starosť obecného úradu, pozn. red.). Na diskotéky si mládež nosí aj vlastný alkohol, čo je evidentné z nájdených fliaš. Keď to zistíme, požiadame dotýčnych, aby opustili priestory pohostinstva. Alkohol mladistvým nepodávame. Bez problémov im ho však kúpia starší, alebo majú vlastné zásoby. Diskotéku niekedy kontroluje aj polícia, zisťuje totožnosť osôb a podávanie alkoholu mladistvým. S podávaním nápojov do plastových pohárov uvažujem od roku 2005. Hlavný problém a aj riešenie súčasného stavu vidím v rodinách – keď mi 13-ročné deti povedia, že ich pustili rodičia, tak to beriem ako fakt.

Slovo dostali aj mladí ľudia, ich postrehy sme zhrnuli takto:

- Podľa tých, ktorí robia neporiadok, nemôžeme súdiť všetkých mladých.
- Nedá sa zabrániť rozbíjaniu pohárov a fliaš, niekedy sa rozbije položený pohár v tme z nepozornosti, inokedy pod vplyvom alkoholu.
- Nech sa nápoje predávajú v plastových pohároch a potom ich upracú.
- Neporiadok si majú všimnúť aj „vyhadzovači“ ako na iných diskotékach.
- Z úradu im majú dať za povinnosť upratovať okolie.
- Len nech nezakážu diskotéku, kam by sme chodili? Už v piatok sa tešíme, sme tu zvyknutí chodiť, je tu pohoda, môžeme sa „odviazať“, nikto nás tu „neočumuje“. Je to zvyk.

Stačí vám toto prostredie na kultúrne vyžitie?

- Nie, ale kde máme ísť? Mohla by tu byť nejaká klubovňa, kde by sme sa mohli stretávať.

Čo na to rodičia?

- Niektorí majú so svojimi deťmi vzťah dôvery a dohodu, určia im hranice, dokedy môžu byť vonku a vedia, čo ich deti robia. Iní kategoricky odmietajú neploleté deti pustiť na diskotéky do pohos-

Pytliaci – postrach našej zveri

Doslova ohavný obraz sa naskytl Ivanovi Moravíkovi v sobotu 4. 9. 2004 na jednej z jeho pravidelných prechádzok v Chrcholinci.

Mladá jelenica ležala mŕtva už pár hodín v tieni stromov. Padla do vopred nastraženej pasce, ktorá môže byť nebezpečná i pre človeka, no najmä pre deti. Lov zveri do slučky je jeden z najčastejších a najbrúátnejších pytliackych praktík. Stačí pevné oceľové lano na jednom konci priviazať o strom a na druhom urobiť uzol, ktorý sa dá stiahnuť. Zviera, ktoré sa chytí do takto pripravenej pasce, zomiera pomalou a krutou smrťou. Čím viac sa snaží vyslobodiť zo slučky, tým pevnejšie sa lano okolo jeho krku sťahuje, až nakoniec zver uškrtí.

Ivan Moravík ihneď oboznámil tunajších poľovníkov so situáciou. Tí neváhali a na miesto činu privolali políciu. Príslušníci policajného zboru potvrdili, že ide o pytliačstvo. Páchatel je však dosiaľ neznámy a pravdepodobne to tak aj zostane pre nedostatok dôkazov.

Či už to bol občan Papradna alebo nie, isté je len jedno, že za svoj čin by ho v prípade usvedčenia spravodlivý trest neminul.

Veronika Strašíková

tinštiev a krčiem. Sú aj takí, ktorí majú problémy a nemajú dosah na správanie svojich detí.

Na záver

Radi by sme prispeli k vyriešeniu tohto problému, ale nie je to v našich silách. Zostávajú nezodpovedané otázky:

- Prečo rodičom nechýbajú 12-13-ročné deti neskoro v noci (či skôr skoro ráno) doma?
- Kontrolujú, kam chodia ich deti sa zabávať a v akom prostredí (alkohol, fajčenie) trávia svoj čas?
- Zisťujú po návrate či nefajčili alebo nepili?
- Sú si rodičia vedomí toho, že sú zodpovední za správanie sa svojich detí? A sú vôbec pre ne príkladom?
- Ako vie majiteľ pohostinstva či má mladý človek 15 a 18 rokov? Mladistvým pod 18 rokov nemôže zo zákona podávať alkoholické nápoje.
- Mala by mládež záujem o diskotéky bez alkoholu a fajčenia? Dokázal by niekto takéto diskotéky poriadat?
- Klubovňa už bola, no pre nezáujem mladých bola zatvorená. Iniciatíva musí vyjsť od mladých s predstavou činnosti.
- Je rozhodujúce, že neplatia vstupné?
- Čo robíme my všetci pre to, aby zastávky v obci boli čisté (upratovanie, ktoré robí obec 1 x týždennne nestačí).
- Odpovedať si musíme všetci – rodičia, zástupcovia obce, majitelia pohostinstiev a všetci, ktorým nie sú veci verejné ľahostajné.

Ing. A. Miniariková, Janka Mešítková

Gašparovi na rozlúčku

Čas je neúprosný, čas nepostojí.

Lúčia sa s Tebou kamaráti v kroji.

Na poslednej ceste v rodnej obci chodil
si na skúšky folklóru,
vracal si sa v noci.

Zavčasu si sa od nás pobral,
brázdu na folklórnom poli si
nedooral.

Bol si dušou speváckej skupiny.

Kto ňa nahradí? Kto iný?

Vedel si recitovať, spievať, hrať,
aj dobré vtípy vyprávať.

Želal si si Papradno, kde máš bratov, otca,
mamku.

Tam i tebe ustali k večnému spánku.

Zákerná choroba dostala priebeh
prudký.

Pozostali zhodnotia tvoje dobré skutky.

V doprovide priateľov, rodiny, detí
a žienky,
zostanú už len predstavy
a spomienky.

Nech ti je zem slovenská ľahká.

Mišo Franák

Papradno, Papradno veľiká dzedzina, skrášľujú ca všísky, malebná dolina

/: tam mi chalúpka moja rodná stála, tam ma moja mamka vychovala:/

Osud bol však zlý, rodičov mi vzal a mne iba žiaľ v srdci zanechal.

/: Zostal som tak sám, nebol som jedziný, čo sme odišli z rodnej dzedziny :/

Verím šak pevne, že sa raz vrátim, lásku k domovu nikdy nestracím,

/: by som tam prežil pár posledných hodzín, zato sa večer aj ráno modlím :/

Za naším kostolíkom tichučké miestečko tam si odpočine boľavé srdiečko.

/Tam sú pochovaní mať moja, otec môj, tam sa ukončí každý sveta bôľ :/

(zložil Gašpar Michalík, na snímke pri stavaní mája vpravo)

Papradno, Papradno...

Mal som rád život v Papradne a hlavne Podžiarom. Aj keď to bol často život ťažký a smutný, nesťažujem sa, lebo som tu prežil aj veľa radosti a veselosti. Keď som ako malý chodil s mamou na posednú a počúval starých ľudí ako spomínali na svoj život, veľa som sa naučil. Lúbilo sa mi ich rozprávanie. Neskôr keď sme s mládenkami chodili s harmonikami a spievali, zabavili sme sa a zabudli na starosti. Keď sa Podžiarani zišli na pláci alebo v niektorej chalupe, stačila jedna harmonika a bolo veselo.

Tento život mi chýbal, na ten som stále spomínal, na starých Podžiaranov, na kamarátov, na mojich bratov a hlavne na moju mamu, ktorá mi chýbala najviac. Vždy tam bolo krásne, na jar keď všetko kvitlo, v lete sa všetko zelenalo a voňali kvety, ale pekná bola i jeseň a zima. Podžiar bol môj domov a ten je vždy najkrajší.

Keď som odišiel bývať do Bystrice, každý víkend a voľný deň som trávil na Podžiaroch alebo v Papradne. Chodieval som sem rád, mal som tu veľa kamarátov a známych. Rád som chodil aj do nášho kostola, ktorý bol pre mňa najkrajší, aký som videl. Páčil sa mi organ, má nádherný hlas. Keď na omši začal hrať a ľudia spievali – to bola krása. V Papradne sa vždy pekne spievalo. Mňa len trápilo, že do tej našej skupiny Podžiaran sa nechceli pridať žiadni noví členovia. Z tých pôvodných niektorí pomreli, niektorí sú chorí a roky pribúdajú, no mladých je málo. Mali by sa pridať ďalší a uvidia, koľko špásu si užijú. Za tých dvadsať rokov sme pochodili kus Slovenska, spoznali nových ľudí, zabavili sme sa a dosť sme toho aj vypili. Dúfam, že sa nájdu chlapi i ženy, čo si radi zaspievajú. Dohodneme sa, ak sa nejakí pridajú. Ja skúsím vybaviť, aby na rok plesne dali zemiakom pokoj, bolo dosť jabĺk, hrušiek a sliviek, aby sa tá nová pálenica poriadne využila. Možno sa mi to podarí, teraz to mám celkom blízko. Len by som od vás chcel jedno: spievajte, spievajte čo najviac, lebo keď Papradňani spievajú, musia to počuť v nebi aj v pekle. To ja len preto, že neviem, kam ma pošlú. Dúfam, že hore, aby som mal dobrý výhľad na Papradno a hlavne na Podžiar.

Verím, že som nikomu z vás neublížil, ale predsa, odpustite mi. A vy ostatní, ak ste ma mali trocha radi, spomeňte si občas na mňa. Prajem vám všetkým čo najdlhší a šťastný život.

(Tento list pre všetkých nám doručil jeho syn Igor)

Odišiel nám kamarát

Dotýklo srdce nám tak vzácneho a milého človeka. Každý kto ho poznal alebo sa s ním len stretol, musí mať o ňom len tú najlepšiu mienku. Lebo takým skutočne a doslova už zosnulý Gašpar Michalík bol. Hoci jeho život, hlavne v detstve nebol ľahký, on aj napriek týmto ťažkostiam vedel sa s tým vyrovnávať a dokázal ich zastrieť jemu tak príznačným humorom.

Kde si sa Gašpar objavil, všade si rozdával iba veselosť a o dobrú náladu bolo vždy postarané. Vedel si nás zabávať svojim vtípmi, ktorých si mal nevyčerpatelnú zásobu a vďaka Tvojmu slovnému prejavu a obdivuhodnej pamäti si ich mal vždy nadostač. Vedel si nimi zabávať spoločnosť, v ktorej si sa momentálne nachádzal a podellil si sa s nimi aj v médiách. Nežil si len zo súčasnosti, ale dbal si na to, aby niečo zostalo aj pre budúce generácie. Nezabudnuteľnými zostanú fotografie kaplniek v katastri obce Papradno, ako aj zbierka dárnych i súčasných prírmení k menám občanov našej obce.

Tvoj náhly odchod bolestne postihol v prvom rade Tvoju rodinu, ktorej si bol spoľahlivou oporou. Pre jej dobrý chod si vedel zabezpečiť všetko potrebné, nehľadiac pritom na svoj voľný čas. Manželka v Tebe stráca milovaného manžela, deti starostlivého otecka a vnúťatá dobrého a zlatého deduška. Zostane smutno aj v Tvojej rodnej osade Podžiar, kde si tak často a rád chodieval. Tamojší obyvatelia, ktorých je tam už poskromne, budú len spomínať, ako tam všetko ožilo, keď na Podžiar prišiel Gašpar. Tvoju neprítomnosť taktiež pocítia aj vtáčiky a zvieratá, ktorým si sa vedel postarať o potravu. Folklórna skupina v Tebe stráca obetavého člena. Mal si v nej navyše zodpovednú funkciu a tú si vykonával svedomito a veľmi zodpovedne.

Drahý náš Gašpar! Ďakujeme Ti za všetko dobré, či si pre nás urobil. Nikdy na Teba nezabudneme a budeme na Teba spomínať len v dobrom.

V mene Folklórnej skupiny Podžiaran sa s Tebou lúči Pavol Máček

Dolina storočných

Hovorí sa, že život je dar. Nie vždy si ho však vážime. Priemerný vek u nás nie je vysoký, hoci každý chce žiť dobre, zdravo a čo najdlhšie. Jedni sa stávajú vegetariánmi, iní si udržujú líniu, ďalší dbajú na rady odborníkov. Ak sa niekto dožije sto rokov, je to hotová senzácia. Zato v Bulharsku, na Kaukaze, či v Turecku nejde o zriedkavosť.

O jednej doline storočných ľudí viem aj ja a verte či neverte, je celkom blízko. Je to Papradnianska dolina. Staré matriky z fary v Papradne, ktoré sú dnes uložené v Štátnom archíve v Bytči, nám zachovali zápisy o tunajších storočných občanoch. Len v období rokov 1739 – 1809, teda za sedemdesiat rokov, ich žilo v tejto doline 36. Devätnásť zomreli storoční, sedemnásti vo veku od 101 do 110 rokov. Sto rokov žili: Juraj Krpek, Anna Kramaríková, Ján Smataník, Juraj Kováčik, Mikuláš Pažitný, vdova Gešová, Katriína Lukáčiková, Štefan Kubičinec, Ján Hacapučík, Ján Hromada, Štefan Raganík, Zuzana Kodáčiková, Ondrej Kozáčik, Eva Kadáčiková, Barbora Fučková, Katarína Kuvíčiková, vdova Mertelka, Šamaj a Ján Melišik.

Stojeden až stopäť rokov sa dožili: Katarína Gabliková, Štefan Kijac, Mikuláš Marcišik, Štefan Jakubík, Juraj Juričik, Barbora Urdáčiková, Martin Škopík a Katarína Vlčíková.

Deviati žili 106 až 110 rokov: Katarína Juhásiková, Barbora Pitnárová, Juraj Šamaj, Jakub Chartari, Daniel Jakubík, Martin Puchalik, Štefan Marošik, Štefan Marčík a Martin Marko. Stodesaťročný Martin Marko bol zrejme najstarším občanom okresu.

Nuž čo k tomu dodať? Všetci títo ľudia boli chudobní, lebo boli poddaní, sedliaci a hofieri. Tvrdo pacovali, skromne žili. V prírode a bez lekára. Boli otužilí, zdraví jedinci.

Nechodme preto ďaleko do sveta za návodom ako žiť. Berme si príklad z našich predkov.

V tomto roku sa v Papradne dožíva 101 rokov Anna Grupáčová.

Štefan Meliš

Pekné jubileum a niekoľko primátov

V stredu 22. 9. sa v Domove dôchodcov v Papradne chystala milá slávnosť. Najstarší obyvateľ domova Štefan Zboran mal narodeniny a vek 95 rokov je príležitosťou na pristavenie sa a spomínanie. Do domova prišli vzdať úctu svojmu členovi aj zástupcovia hasičského zboru z Papradna, veď pán Zboran je ich členom 70 rokov a s platnou legitimáciou je pravdepodobne aj najstarším v našom regióne. V hasičskom zbere sú jeho stopy – trénoval svojich nasledovníkov, funkcionárčil, ochraňoval majetok spoluobčanov pred živelnými pohromami. Zrejme aj prvý mal vodičský preukaz, z pekárni rozvážal chlieb po doline. Potešiteľné je, že svoje jubileum prežíval v dobrom zdraví, vitálny. Zdravie mu slúži, číta bez okuliarov, chodí bez paličky a podľa slov riaditeľky Věry Lališovej je aj veľmi spoločenský. Rád spomína na svoju manželku Cecíliu (zomrela v roku 1995), ktorá krásne vyšívala a jej práce sa dostali na výstavy až do Ameriky. Manželia Zboranovci boli bezdetní.

Z kroniky obce Papradno

Je tu jeseň. Ešte v nedávnej minulosti v tomto čase úroda z polí nebola ani zďaleka zobratá. Veď napr. ešte v septembri sa kosil ovos a zemiaky sa začali kopať až po Panne Márii, čiže po 15. septembri. Dnes sa obrába iba veľmi malá časť chotára a sadia sa väčšinou len zemiaky. Žatva vlastne ani neexistuje, lebo obilie sa nepestuje, zemiaky sa vykopú najneskoršie v prvý septembrový týždeň a kapusta sa sadiť len v záhradkách, lebo z polí by ju pokradli.

kamenia, ktoré sa odnášali na skládky.

Chov oviec postupne klesal a zvyšoval sa chov hovädzieho dobytky. Na kopaničiach sa popri pastve pre dobytok donášal i bukový list, listie zo stromov sa oberalo a sušilo na doplnenie zásob zimných krmín.

A ako to bolo v dávnej minulosti, čo sa pestovalo a čo vieme len z rozprávania starších, dozvieme sa niečo i z kroniky obce Papradno.

Z obilnín sa pestoval jačmeň a ovos, málo pohanka a tatarka, na vypálených rúbaniach sa 1 až 2 roky pestovala škribica (podobná raži), pšenica a raž až po 1. svetovej vojne. Zo strukovín vika, menej fazuľa a hrach, z zeleniny hlavne kapusta a kvaky, z krmovín ďateľina, lucerka a burgyňa.

Obilie sa žalo kosákom, ak bolo malé sa len vytrhávalo, až neskôr sa kosilo kosou. Po pokosení sa dávalo do snopov a kôp, po uschnutí sa dovážalo alebo donášalo do stodôl a šôp. Mlátilo sa cepami na holohumnicích koncom jesene alebo v zime, čistilo sa pomocou vejačky – lopatou proti vetru. Po 1. svetovej vojne sa ojedinele mlátilo ručnou mašinou a čistilo rajtarom, mlátačky na strojný pohon sa začali používať až po 2. svetovej vojne. Skladovalo sa v súsekoch alebo v truhlách na povaloch alebo iných suchých miestach.

Náročnosť prác pri pestovaní zemiakov pretrvala dodnes – sadenie alebo zaoranie s hnojom, prekopanie, okopanie, ohnutie alebo oboranie a vykopávka, až po roku 1960 vyorávanie pluhom. Uskladňovali sa v komorách, pivniciach, jamách i kopencoch.

Hnojilo sa listím, ihličím a maštalným hnojom, ktorý sa na rofu dopravoval v zime na saniach koňmi, na jar nosením na kopaničiach, v dedine na vozoch.

Aby zo svahovitých polí dážď neodplavil ornicu, vytvárali sa hlavne na kopaničiach terasovité poličky. Pozemky sa čistili od

Malá úrodnosť pôdy s primitívnym obrábaním a výťažok z chovu dobytky nepostačovali však na obživu a platenie daní. Vo väčšine domácností bola bieda a hlad. Preto napr. došlo i k tomu, že asi 200 detí odviezli na vozoch na dolnú zem k cudzím ľuďom, ktorí im mali dať čo jesť, inak by tu boli pomreli od hladu.

Chudobné prírodné podmienky nútili ľudí hľadať zárobok pre obživu. Chodievali v skupinách na poľnohospodárske práce, najmä do Nemecka, tzv. Prajskej, do Maďarska na Huszár salaš, Kozépsó salaš, Szivam salaš, v Slavónii do Erdevégu, do Segedína a inde. Pracovali od úsvitu do súmraku pri veľmi slabej strave, jedli spoločne z jednej nádoby, niektorí dostali od hladu tzv. vliču tmú.

Spávali spoločne na zemi na slame, cestovali v nákladných vagonoch. Na práce chodila i mládež od 11 rokov. Odchádzali na Hromnice vo februári a vracali sa na Luciu v decembri. Zárobok bol malý – obilie, zemiaky, prinášali si i kuchynský riad, plátno, obuv, odev a iné veci a niečo peniazi.

Na výžinku chodievali k veľkostatkárom do Petržalky, Trnavy, Prieštian, na Liptov na vykopávku zemiakov. Mládež chodievala na služby k zámožnejším gazdom. Konec 1900 až 1910 odchádzali muži, niektorí i so ženami za prácou do Ameriky, po roku 1918 do Francie. Mnohí sa tam usadili navždy.

Po 1. svetovej vojne sa životná úroveň čiastočne zlepšila, ale nezamestnanosť a drahota pretrvávali. Najmä v rokoch vyvrcholenia hospodárskej krízy 1930 až 1933 bol u chudobných ľudí hlad. Štát im poskytoval po jednom bochníku chleba na deň, čo ľudia nazvali žebračky. Neskoršie aj ich prídel bol podmienený u zdravých prácou v obci.

Väčšina tých, ktorí si urobia výlet na Podjavorník, či už autobusom, autom alebo na bicykli, skončí u Žilničika. Je tu príjemné posedenie, dobré pivo, krásny výhľad na okolitú prírodu, nuž čo viac si môžu k dobrej pohode priat? Opakom sú tí, ktorí sa u Žilničika ani nezastavia, ale bežia na Javorníky, len aby nazberali čo najviac čučoriedok.

PODJAVORNÍK

A pritom Podjavorník - to nie je len rekreačné zariadenie, lyžiarske vleky, čučoriedky, ale aj početné osady, donedávna obývané po celý rok. Aj keď sa v nich v poslednej dobe veľa zmenilo, pribudli nové chaty, pôvodne chalupy sa prestavali, zmodernizovali, predsa v nich zostalo veľa krásneho z minulosti, čo sa oplatí vidieť.

Prejdime sa okolo nich alebo priamo cez ne a viacerými cestami a chodníkmi sa dostaneme až na hlavný hrebeň Javorníkov a tu si po skončenej čučoriedkovej sezóne doprajme príjemnú, nenáročnú prechádzku s krásnym výhľadom.

Okrem čučoriedok najčastejším cieľom návštevníkov Javorníkov je Strateneč alebo Tri križky. Najkratší, i keď v spodnej časti dosť strmý výstup sem je po žltej turistickej značke cez Šamajku, ktorý trvá približne jednu hodinu. Sú tu osadené lavičky, ohnisko, koš na odpadky a najkrajší výhľad nielen na moravskú stranu, ale od vlašajška i na Papradnianskú dolinu.

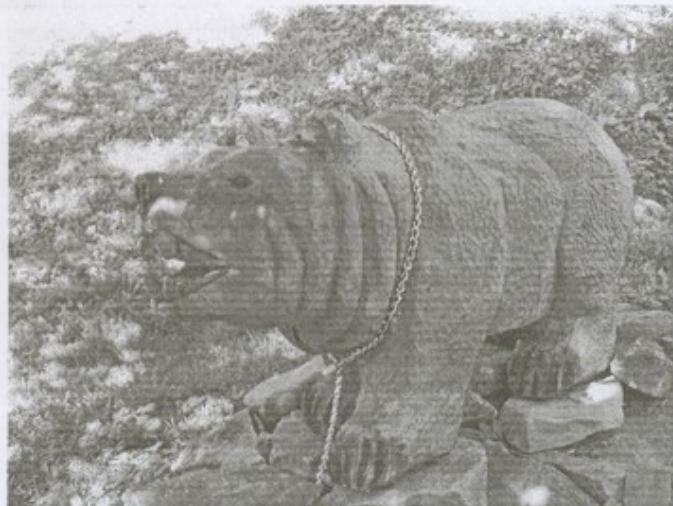
Ak je cieľom našej cesty Veľký Javorník či Kasárne, vyberieme sa spevnenou cestou napravo. Už po 5 - 10 minútach chôdze sa dostaneme k osade **Chuchmákovce**, s viacerými upravenými a prestavanými drevenicami, z ktorých sú ešte i dnes niektoré trvale obývané.

Ďalej pokračujeme okolo nových chát asi 1,5 km k odbočke napravo. Táto cesta vedie cez Ostravice až do Žilína.

Ak na konci spevnenej cesty, asi 2 km dlhej, odbočíme doľava (upozorní nás na to i tabuľa), upravenou cestou, miernym stúpaním prechádzame okolo osady **Harvankovce**, pokračujeme ponad **Šukovce**, ktoré ale z cesty nevidíme, až sa nakoniec strmým výstupom dostaneme do Gažovského sedla pod Veľký Javorník.

Ak ale na konci spevnenej cesty odbočíme doprava, nie veľmi upravenou zväžnicou sa dostaneme k drevenej chalupe **U Žofy**. Odtiaľ je len kúsok k ďalšej **U Drblíka**.

Pokračovaním rovno, bez odbočenia, prídeme do **Ráztoky**. Okrem jednej pôvodnej chalupy a nových chát tu zbadáme pri jednej z nich veľkého hnedého medveďa. To, že je len z dreva zistíme, až keď sa k nemu priblížime.

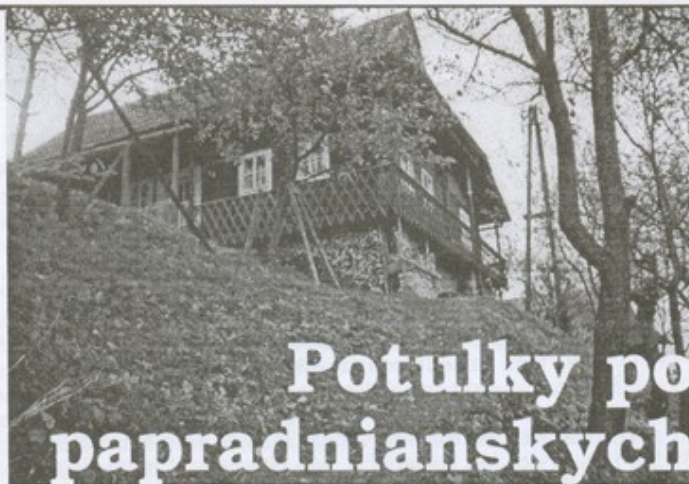

Z Ráztoky smerom hore vedie cesta do **Putajov**. Nachádza sa tu jedna pekná zachovaná drevená chalupa, ale nevykosené zanedbané okolie prezrádza, že ju majiteľ nenavštevuje.

Ďalším častým cieľom turistov je Malý Javorník s pokračovaním k chate Portáš. Vtedy je najlepšie vybrať sa cestou naľavo. Dobre upravená, spevnená cesta vedie najprv okolo niekoľkých nových chát, nad ňou sa nachádzajú osady **Levčovce**, **Hanajovce**, **Hruškovce**, **Bartkovce**, **U Dukáta** a po stočení doľava pod ňou posledné dve **Patkové** a **U Dohána**. Cesta je zároveň cyklotrasou a dosta-

A NEZABUDNITE!

Igelítka, PET fľaše a konzervy do prírody nepatria!

Potulky po papradnianských dolinách

neme sa s ňou až k prístrešku na modrú turistickú značku. Cyklotrasa prechádza do Ráztoky v Hornej Marikovej, ale cyklisti môžu pohodlne, tak ako peší turisti pokračovať po modrej značke až takmer pod Malý Javorník a ďalej k chate Portáš.

Cesta, ktorá za Dohánom odbočuje doprava, vedie celými Javorníkmi a na ňu sa napájajú ostatné zväžnice.

Mimo týchto troch hlavných ciest sa na hlavný hrebeň Javorníkov dostaneme i ďalšími cestami či zväžnicami a to priamo z osád Chuchmákovce, Levčovce, Hanajovce, Hruškovce a Bartkovce. Najpríjemnejší výstup z osady Bartkovce. Cesta je trávnatá, zatiaľ nezničená fažbou dreva a dovedie nás až skoro pod Malý Javorník.

Okrem toho samotné Bartkovce sú zaujímavé tým, že sa v nich z týchto osád zachovalo najviac pôvodných chalúp.

Nemali by sme zabudnúť ani na osadu **Kržeľ**. Spolu s Podžiarom sú najväčšími Papradnianskými osadami. Delí sa na Hornú a Dolnú a najdeme v nej mnoho krásnych zachovaných pôvodných dreveníc, ku ktorým pribudla len jedna nová chata.

Z Kržeľ vedie cesta k ďalšej osade **Pri skale**. Meno dostala zrejme podľa skupiny skál, ku ktorým sa dostaneme, ak vystúpime nad osadu na modrú turistickú značku. Kaniakova skala (názov podľa mapy), z ktorej je krásny výhľad, má n.v. 1028 m a nachádza sa niekoľko desiatok m od chodníka smerom k Javorníkom. Škoda, že prístup k nej nie je označený, pretože z turistického chodníka ju nie je vidieť.

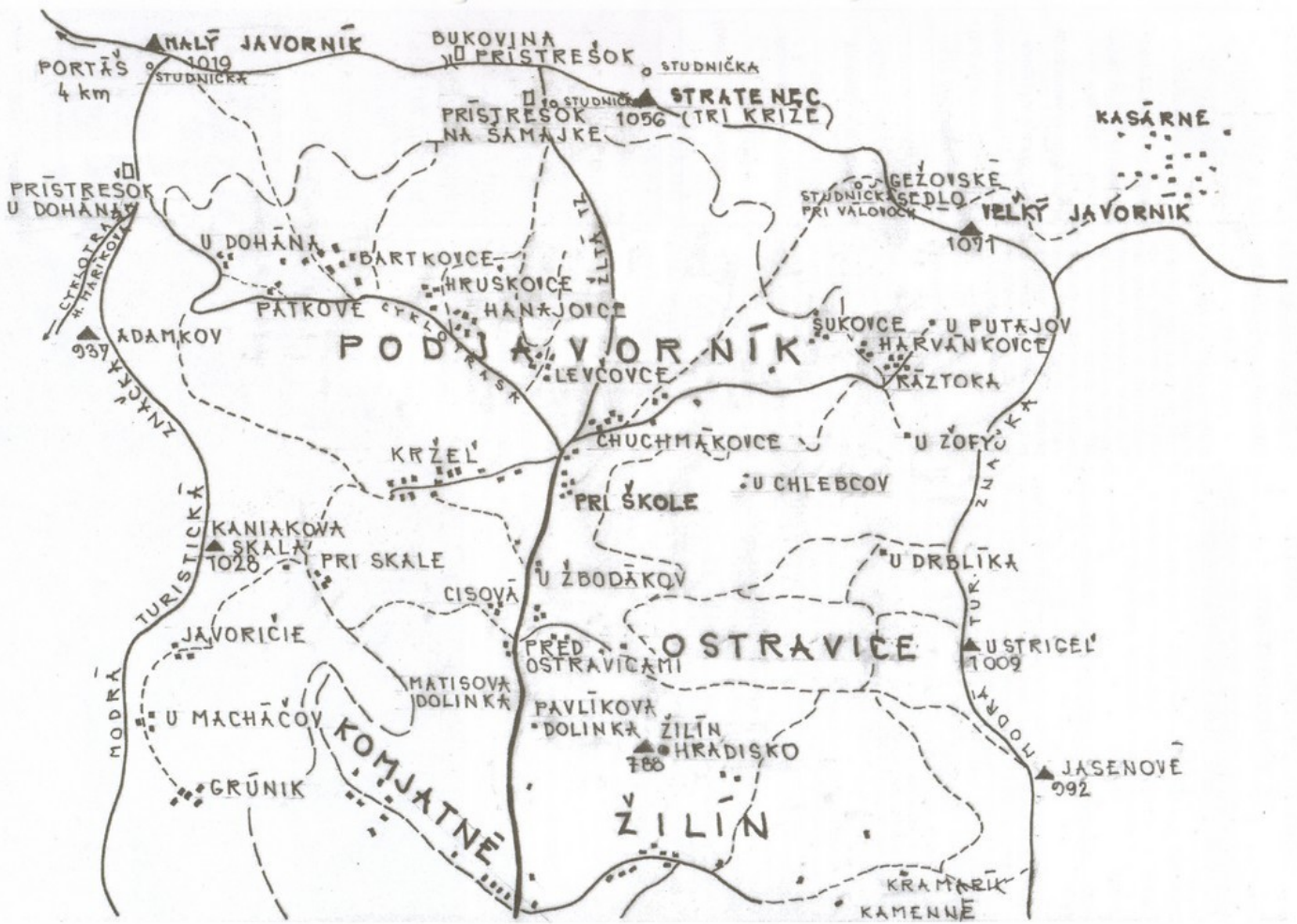
Samotná osada takmer zanikla. Jediná opravená chalupa vyhorela, ale postavili ju znova a pri nej na mieste pôvodných chalúp stavajú dve nové.

Až k osade sa okrem z Kržeľ dostaneme i autom po ceste z Majera.

P.S.

Komisia pre životné prostredie si nemohla nevšimnúť, že kým v obci existoval len krúžok priateľov prírody, okolie studničiek a posedení smerom na Podjavorník bolo čisté a vykosené, odpadky vo vreciach podvážané, rovnako aj z Javorníkov. Tohto roku sa to zmenilo. Pribudol turistický krúžok (ktorému by tiež malo záležať na čistej prírode) a nikto sa o nič nestará. Nevykosená tráva, plné vrecia, porohadzované odpadky...

Pripadá nám to ako v tom vtipe o žene, ktorá mala muža i frajera a jeden sa spoliehal na druhého.

Zdroj informácií, cesta k vedomostiam

OBECNÁ KNIŽNICA

pondelok 13 - 15 h

streda 13 - 16 h

piatok 13 - 17 h

Služby doteraz využíva 114 čitateľov (74 deti a mládež, 40 dospelých)

Čitateľ, ktorý navštívi knižnicu, má možnosť vybrať si knihy - beletriu, odbornú či náučnú literatúru podľa svojho záujmu. V tomto roku z príspevku 10 000 Sk sa postupne nakupujú knihy podľa záujmu čitateľov. Tí, čo si knihy požičajú, by mali ich aj vrátiť nepoškodené a slušne s nimi zaobchádzať. Knihu môžu mať požičanú tri mesiace.

Pre našich čitateľov, najmä pre deti zo ZŠ a MŠ v Papradne, pripravujeme rôzne podujatia. Štyrikrát do roka nás navštívia deti z MŠ, zoznámia sa s rozprávkami, novými knihami a jednu im aj podarujeme. Práce detí zase majú v knižnici priestor na výstavku. Spolu si pripomenieme Mikuláša, marec - mesiac knihy, deň detí.

Pre žiakov ZŠ pripravujeme besedy, stretnutia, exkurzie. V marci bolo zaujímavé stretnutie piatokov s pánom Štefanom Melišom na tému astrologický krúžok a kniha. Do knižnice prišli aj družinári s učiteľkou Hroškovou.

V apríli besedovali siedmci a deviatci na tému mikróby a choroby, ktoré z nich vznikajú so študentkou Monikou Štrbákovou.

V máji sa piatoci so svojimi učiteľkami Turičkovou a Bulíkovou vybrali na návštevu za pánom Melišom pod Húboč. Pán Meliš ochotne ukázal a porozprával o svojich vyrezávaných drevených figúrkach a pre všetkých, ktorý tam boli, bol to jeden z krásnych a nezapomenuteľných zážitkov.

O čom rokovalo

Obecné zastupiteľstvo

7. júla

Riešenie situácie v našich materských školách
Vzhľadom na nedostatočné finančné prostriedky na prevádzku (chýbalo asi 400 tisíc Sk) bola zrušená materská škola I a školská jedáleň pri MŠ na dolnom konci obce a deti boli preradené do II. MŠ v strede obce, čo v súčasnosti postačuje a lepšie vyhovuje potrebám občanov. Zatiaľ nie je o nevyužitých priestoroch budovy škôlky rozhodnuté.

29. júla

Výsledky ZŠ v školskom roku 2003/04

Školu navštevovalo 246 žiakov, 2 nepospeli, 36 malo samé jednotky. Žiaci dosiahli dobré výsledky v okresných súťažiach, olympiádach (12 prvých, 6 druhých a 6 tretích miest), v krajskom súťažení jedno druhé a jedno tretie miesto. Škola svoje poslanie plní.

MKS Papradno

FITNES CENTRUM

Denne od 14. do 22. hodiny

Vstupová karta na mesiac
220 Sk

Jednorazový vstup 20 Sk

Ak chcete mať fitness
k dispozícii mimootváracích
hodín, informujte sa v KD
alebo tel. 4393 375.

Inzeráty pre občanov

v novinách **Polazník**

sú **zdarma**

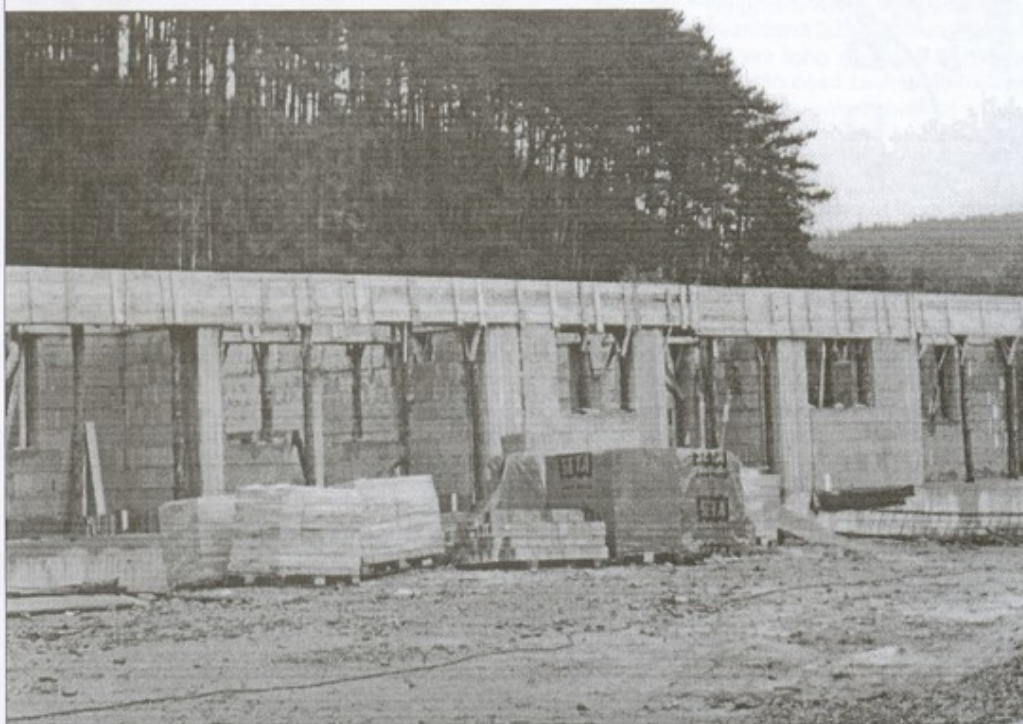
(dajte ich do schránky
na OÚ),

pre podnikateľské subjekty

10 Sk/cm²

Rastie nám nová bytovka

Obec Papradno je investorm výstavby 16-bytovky. Nové byty sú situované pod športovým areálom v dolnej časti obce. O realizáciu stavby sa stará považskobystrická HBH spolu s obecným úradom. Túto jeseň by mali stavbu zastrešiť a v budúcom roku od leta nové byty budú k dispozícii rodinám.

FIRMA MANIŠ
KAMENÁRSKE PRÁCE
POMNÍKY

vo vestibule Národného frontu
Kontakt: 042/4321 539, 0 907 164 422

Využite zimné slavy!

Na Ondreja

V náručí horských veľikánov Javorníkov leží naša dedina. Kedysi chudobná na svetské statky, ale bohatá na prírodné krásy, na ľudové tradície a zvyky. Najmä pieseň neutíchala na drobných poličkách či horských samotách, veď deťom ju tu dávali sudičky už do kolísky.

Dnes v čase televízie, počítačov a internetu sa na mnohé zo zvykov a tradícií zabúda. O to, aby sa naozaj všetky nevytratili z našej dediny, sa snaží folklórna skupina Podžiaran. Prevládajú v ňom ľudia nad šesťdesiat rokov, ale sú medzi nimi aj mladí a tých každým rokom pribúda. Ale oni sú mladí všetci – duchom.

Zatvorme oči a prenesme sa o dobrých pár desaťročí naspäť.

Je 30. november – Ondreja.

Od samého rána dievky nie sú vo svojej koži. Nikde nemajú pokoja, robota im nejde od ruky. Netrzeplivo čakajú na večer. Večer plný zážitkov a prekvapení. Deň sa pomaly vlečie. Na dedinu sadá súmrak a na oblohu vyskočila prvá hviezdička. Vtedy už dievky neudržal doma nikto ani párom koní. Poschádzali sa na priedomí, každá má v ruke hrotka a hrabovú halúzku. Chichocú sa a šušajú čosi jedna druhej a zrazu ich niet. Rozbehli sa dedinou na všetky strany, potichu preklzli medzierkami pomedzi domy a zastavili sa až tam, kam ich ťahalo srdce – pri dome svojho milého. Poobzerali sa okolo seba a keď ich nikto nevidel, triasli plotom hovoriac:

„Ploce, ploce, trasem ca, svätý Ondrej, prosím ca, daj mi tejto noci znac, kerého já muža budzem mac.“

Plot jej meno nastávajúceho nevyzradil, to mal urobiť až sen v túto noc. Hrabovou halúzkou poometali dom aj zem okolo a znova ticha zaklínali:

„Ometám ohriebelkom, ometám ohriebelkom,

aby prišli všelijací, aj chudobní, aj bohací,

len aby som sa pod čapec dostala

a do roka som sa já vydala.“

A už každá „výskoky“ beží na miesto, kde sa mali všetky stretnúť. Spolu sa vybrali k trom brodom (miestam, kde furmani prechádzali cez rieku) a k trom schodzelniciam (sútokom troch potokov). Tu všade si načreli po troche vody do hrotka a umyli sa v nej. Takto si mali privábiť milého a pripútať ho k sebe.

Ale večer ešte nekončil, zaklínaniu ešte nebolo učinené zadosť. Ešte jedna dôležitá povinnosť čakala na dievčence – liatie olova. Za hrobového ticha liali roztopené olovo cez uško kľúča do studenej riečnej vody. Júj! Olovo vo vode syčalo a skúcalo sa, skrúcalo do rôznych tvarov. Tie veštili dievčatu osud. Čo ho čaká? Šťastie? Nešťastie? Ak olovo pripomínalo pušku, dievka sa mala vydať za vojaka, ak nejaký nástroj – za remeselníka. Kruh veští vydaj, truhla smrť, kolíska slobodnú matku.

Už doliala posledná. Všetky si uľahčene vydýchli, všetkým padol kameň zo srdca. Olovo bolo milosrdné, ani jednej nenaznačilo smrť. S rozžiarenými očami už teraz bežali domov, aby čím prv zaľahli do postele. Prísniže sa im ich vyvolený? Ktorý to len bude? Ktorý? Chudobný – bohatý? Dobrý – zlý? Z dolného či z horného konca? Alebo cudzí? Do rána je ďaleko. Nechajme ich snívať.

Jana Tóthová, 9. A, ZŠ Papradno

Dobré rady

- Ak chcete uchovať dlhšie hrozno, zaveste celé zdravé strapce do špajzy alebo na iné chladné miesto.
- Pri vysokej horúčke sú dobré a osvedčené zábaly končatín s octom z 646.30, telovýchy a otočte okolo rúk a nôh a ešte obalte suchými uterákmi. Nechajte pôsobiť asi 15 minút.
- Kvety, ktoré prenášame zvonku do bytov na prezimovanie treba prezrieť, aby sme si nepriniesli škodcov, ktorí by sa nám v teplom prostredí rýchlo rozmnožili.
- Vefa ľudí má problémy s udržiavaním moča. Na spevnenie močového mechúra skúste prerušované močenie. Pri močení niekoľkokrát zastavne prúd moču a zasa pokračujte. Toto cvičenie je vhodné stále opakovať.

Vtipy

* „Fero!“ volá na slobodného mládenca pekná susedka, „prídi za mnou dnes večer, môj chlap ide na schôdzu.“

„Rád by som, ale som to už sľúbil Zuze. Jej chlap ide tiež na tú schôdzu a ona mi to povedala skôr.“

* Celé Slovensko hľadá miliónové dievča, len ten môj starý kde by sa dobre a zadarmo napil.

* „Mišo“ šeptá Anča na čistinke v lese. „Veľmi túžim po dieťati.“ „A čo si sa pomiatla? Kde ti ho tu uprostred lesa nájdem?“

Odpočuté....

Ľudia vám odpustia skôr desať hlúpostí ako jedno chytráctvo.

Pri pohovore: Pokúsime sa s vami vyjsť a keď to nepôjde, tak s vami vybehneme.

Dokážem si povedať, že nebudem mesiac fajčiť a piť, ale nedokážem sa aj poslúchať.

Koľkí začali piť aby zabudli. Zabudli na všetko, len nie na pitie.

Boli sme na jahodách a nazbierali sme kliešte.

Kto sa chce dať na pokánie, musí najprv zhrešiť.

To je doba: Mladí trávu fajčia a my pri našich dôchodkoch ju začneme spásat.

Hovorí sa, že pije ako dúha. Neverte mu, Dúha pije iba vo dne.

Učenci a vedci, nebojte sa lietat. Učený z neba nikto nespadol.

Fľaša stojí rovno aj keď je po krk naliata.

Zabudnuté slová

Pajta	dreváreň	Pakšamienty	nepotrebné veci
Húno	humno	Bfagavé	mazfavé
Švrliak	habarka	Vrlina	žrd na vetranie perín
Vrázic	púšťať zimu dverami	Šúchy	šaty
Prigagnúc	prisvedčiť		
Prípažka	lono		

Recepty

Jablkový koláč

250 g polohrubej múky, 250 g hladkej múky, 200 g práškoveho cukru, 1 maslo (margarín), 1 vajco, 1 žltok, 1 prášok do pečiva, kôra z citróna, jablká.

Prísady spolu zmiesime a rozdelíme na dve polovice. Jednu dáme na čistý plech, postrúhané jablká posypeme cukrom, škoricou a prikryjeme druhou polovicou. Upečieme.

Jablkový koláč obrátený

6 vajec, 250 g plohubej múky, 250 g práškoveho cukru, pol prášku do pečiva, 5 lyžíc oleja, trocha kakaa.

Z bielkov vyšľaháme sneh, prišľaháme práškový cukor, primiešame 6 žltkov, olej a nakoniec múku s práškom do pečiva. Plech vymastíme, vysypeme strúhankou, poukladáme na plátky pokrúpané jablká a rozotrieme na ne polovicu cesta. Do ďalšej pridáme kakao. Upečieme s vyklopíme tak, aby boli jablká navrchu. Zdobíme podľa chuti.

Piškótovo-jablková torta

750 g postúhaných jabĺk, 4 dcl vody, 6 lyžíc kryštálového cukru, 2 baličky zlatého klasu.

Postrúhané jablká dáme variť do 2 dcl vody s cukrom. Keď hmota zhustne, pridáme zlatý klas rozmiešaný v 2 dcl vody a uvaríme želatínovú kašu. Na dno tortovej formy poukladáme vrstvu piškóty a na ňu časť jablkovej kaše. Postup opakujeme, vrchnú časť tvoria piškóty. Dáme stuhnúť do chladničky. Tortu polejeme čokoládovou polevou a ozdobíme šfahačkou, prípadne i ovocím, orechami a pod.

Rodinné oslavy * Spoločenské posedenia * Firemné podujatia

Papradno 134 tel: 042/ 439 33 77, 0905 749 859

MS FOTO - VIDEO

Dom služieb - Štúrova ul. Považská Bystrica

Farebné foto do 1 h

po - pia 8 - 16. 30, tel. 0905 382 764

KVETY - VENCE

BYTOVÉ DOPLNKY
POLNOHOSPODÁRSKE POTREBY

Ing. Mária CHOVANČÍKOVÁ

Brvnište (pri obecnom úrade)

Utorok - piatok 8 - 10, 14 - 16 h
sobota 8 - 11 h

Slávnostné kytice zo živých kvetov na objednávku

tel. 0907 597 095, 042/4393 225

Sklenárstvo

RAMGLASS

ponúka služby v Papradne
každý prvý štvrtok v mesiaci

a v Považskej Bystrici
na Hviezdoslavovej ulici
(za pasovým PZ)

po - pia: 7.30 - 16.00

ZASKLIEVANIE OKIEN, DVERÍ

dvojsklom, trojsklom
(aj u zákazníka)

RÁMOVANIE OBRAZOV

Tel. 042/432 08 98
432 16 59 aj fax
0903 509 941

Navštívte
novú predajňu

Q - SHOP

V Dome služieb STRED

V Považskej Bystrici.

**Ponúkame tovar
z katalógu Quelle**

za **50 %** ceny.

Po - pia 8 - 11, 12 - 17 h

POHREBNÁ SLUŽBA V E N I A

Púchov, Udiča (pri obecnom úrade)

Kompletná pohrebná NONSTOP služba

na telefónoch

042/432 98 70, 0903 504 142, 0903 200 573

VENIA, ako jediná pohrebná služba, ponúka prevozy
zosnulých v Považskej Bystrici a okolí ZDARMA

- Predaj truhiel
- Obliekanie a úprava zosnulých
- Predaj kvetov umelých aj živých
- Písanie stúh na vence
- Veľký výber vencov
- Široký výber sviečok a kahancov
- Prevozy zosnulých

PSL, a.s.
Robotnícka
017 01 Považská Bystrica
Slovakia

Tel.: +421-42-4371 111
Fax: + 421-42-4326 644
e-mail: pslpb@pslas.com
www.pslas.com

Quality For Heavy Duty

PSL, a.s. vyrába a dodáva

štandardné a špeciálne valivé ložiská pre ťažký priemysel

Zbierame, čo sme sadili

Je čas zberať plody svojej práce – obrazne aj v skutočnosti. Záhrady a polia nám poskytujú svoje plody, aby sme nimi zaplnili pivnice a špajzy, a tak sa pripravili na zimu. Verím, že okrem toho ste si cez leto naplnili aj svoju citovú a zážitkovú „špajzu“, aby ste mali z čoho čerpať v chladnejších a chmúrnejších dňoch. Veď spomienka na stretnutie, zážitok, prírodu dokáže ovlažiť dušu. Ale o duši neplatí to, čo o záhrade – že v zime nedáva úrodu. Preto ju stále naplňajme na úžitok nám aj nášmu okoliu. -am-

Mohlo by sa zdať, že tohoročná úroda nestála zavela. Chceme seba i vás presvedčiť o opaku práve na našej

ZÁHRADKÁRSKEJ VÝSTAVE.

Chceme osloviť všetkých, ktorým sa urodilo v záhradkách i na poli niečo pekné, oku lahodiace, aby plody svojej práce ukázali aj ostatným spoluobčanom. Jablká, tekvice, zvláštne tvary zeleniny, doma dopestované kvety, hrozno by mali zaplniť stoly v kultúrnom dome. Exponáty sa budú zhromažďovať v piatok 15. októbra v KD a tí, ktorí majú zeleniny a ovocia nadbytok, môžu ponúknuť vitamíny na predaj. Výstava bude prístupná v nedeľu 17. 10. v estrádnej sále KD. Počas výstavy sa budú odovzdávať ceny za najkrajšiu záhradku, mená majiteľov sme zverejnili v novinách v júni.

Žijú medzi nami

Pozdrav a úsmev – hneď je svet krajší

Dost často pracujem v záhrade, ktorá je pri bočnej ceste, kadiaľ chodia ľudia. Ich postoje a poznámky sú zaujímavé, ale čo ma najviac zohreje na srdci je, keď okolo idú deti – či už zo škôlky, zo školy alebo s rodičmi. A to, čo ma tak poteší, je nielen pohľad na ne, ale ich pozdrav. Niektoré nepovedia nič, ale väčšina tých menších vie veľmi pekne pozdraviť: „Dobrý deň, ahoj teta!“ Často pozdravia iba deti a dospelí nie, ale niekto ich to predsa len naučil! A keď povie päťročný dieťa „Pán Boh pomáhaj“, tak si myslím, že to s ľudstvom nie je až také zlé. Zohreje ma to na duši.

Moje poďakovanie patrí všetkým, ktorí vstúpajú túto základnú slušnosť – pozdraviť – našim deťom. Vy-užívajme pozdravy čo najviac a keď k tomu pridáme ešte aj úsmev, svet bude krajší.

V našej obci

BOLO

O športových podujatiach píšeme na poslednej strane.

Kultúrno – spoločenské akcie okrem filmového predstavenia Pán prsteňov neboli usporiadané.

Turistické prechádzky organizoval turistický oddiel i občania individuálne.

... BUDE

Október

17. 10.

Záhradkárka výstava v KD o 14.00 h

Verejné zhromaždenie občanov v KD o 16.00 h

24. 10.

... a rôčky nám pribúdajú... kultúrno-spoločenské podujatie v októbri – mesiaci úcty k starším vo veľkej sále KD o 15.00 h

November

25. 11.

bezplatný kurz výroby adventných vencov v zasadačke OÚ Papradno o 17.00 h

27. 11.

Ondrejovské hody

Slávnostná omša o 14.30 h

Kultúrny program od 16.00 h

Zábava od 20.00 h

December

5. 12.

Mikuláš – podujatie venované našim deťom

13. 12.

Bezplatný kurz výroby vianočných svietnikov v zasadačke OÚ Papradno o 17 h

19. 12.

Vianočný koncert LŠU pri ZŠ Papradno v kinosále KD

26. 12.

Štefanská zábava v KS od 20.00 h

31. 12.

Silvester

Jazdecké dni 2004

Lepšie ako vlani

Tretí augustový víkend patril pred rokom i v toto leto jazdeckým hrám na farme v Papradne. Vláňajšia premiéra aktivity jazdeckej školy Anny Benikovej a učiteľky Jany Ondrašovicovej bola u nás novinkou, ktorá sa výborne ujala. Tohtoročné repete bolo hodné skúsených ľudí, ktorí pripravili dva dni súťažená a lahôdok pre divákov. Tí videli 23 koní zo stajní celého Slovenska, po štyroch priviedli z Prievidze a Súfova, ale mali sme aj zástupcov z blízkeho okolia, z Jasenice a Prečína.

Prizerajúcim sa najviac páčila disciplína „opitý jazdec“, ktorú vyhral 5-ročný Kristián Mahdoň. Nemenej príťažlivý bol parkúr, traper ranč, dostihy, vesternové disciplíny vyhrali z Amatér klubu Prečín chovateľa Chovanca.

Takže o rok ak chcete byť pritom aj vy, neplánujte si toho okolo 20. augusta (predposledný augustový víkend) veľa, aby ste sa mohli aj vy pozeráť na šport, ktorý sme roky u nás nevideli. O rok by sme mali byť tiež jazdeckými hrami potešení i prevkapaní.

Učiteľka Jana Ondrašovicová: 0907 498 246

-vp-

Futbal v októbri

3. 10.

Žiaci	
10.30	Kolačín – Papradno
Dorast	
12.00	Mikušovce – Papradno
Muži	
14.30	Brvnište – Papradno

10. 10.

Žiaci	
10.30	Papradno – Dohňany
Dorast	
12.00	Papradno – Prejta
Muži	
14.30	Papradno – Prejta

17. 10.

Žiaci	
10.00	Orlové – Papradno
Dorast	
11.30	D. Kočkovce – Papradno
Muži	
14.00	Borčice – Papradno

24. 10.

Žiaci	
10.00	Papradno – Prejta
Dorast	
11.30	Papradno – Bolešov
Muži	
14.00	Papradno – Dulov

31. 10.

Žiaci	
10.00	Pruské – Papradno
Dorast	
11.30	Pruské – Papradno
Muži	
14.00	Horovce – Papradno

I. trieda muži

1. P. Bystrica	7	5	1	1	26:15	16
2. Horovce	7	4	1	2	16:8	13
3. Beluša	7	4	1	2	10:4	13
4. Papradno	7	4	1	2	15:12	13
5. Ilava	7	4	1	2	16:14	13
6. Ladce	7	3	2	2	10:9	11
7. Prejta	7	3	2	2	9:8	11
8. Borčice	7	3	1	3	13:8	10
9. Pruské	7	3	0	4	15:17	9
10. Udiča	7	1	4	2	11:14	7
11. Dulov	7	2	1	4	12:16	7
12. Plevník	7	2	0	5	11:22	6
13. Podmanín	7	1	2	4	9:17	5
14. Brvnište	7	1	1	5	8:17	4

I. trieda dorast

1. Domaniža	7	7	0	0	26:5	21
2. Bolešov	6	6	0	0	27:8	18
3. Papradno	6	4	0	2	27:18	12
4. Lysá	7	4	0	3	23:22	12
5. Beluša	6	3	2	1	14:8	11
6. Košeca	7	3	0	4	15:25	9
7. D. Kočkovce	6	2	1	3	13:12	7
8. Pružina	7	2	1	4	12:13	7
9. Visolaje	7	2	1	4	16:20	7
10. P. Bystrica C7	2	0	5	12:25	6	
11. Prejta	6	1	2	3	7:14	5
12. Pruské	6	1	1	4	9:18	4
13. Mikušovce	6	1	0	5	8:21	3

I. trieda starší žiaci

1. Beluša	7	7	0	0	50:0	21
2. Domaniža	7	6	1	0	43:3	19
3. Prejta	7	6	1	0	19:1	19
4. Košeca	7	5	0	2	18:13	15
5. P. Teplá	7	4	1	2	11:5	13
6. Dohňany	7	3	1	3	13:20	10
7. Tuchyňa	7	3	0	4	21:13	9
8. Bolešov	7	3	0	4	15:23	9
9. Ladce	7	2	1	4	12:13	7
10. Orlové	7	2	1	4	10:19	7
11. Papradno	7	2	0	5	5:18	6
12. Lysá	7	1	0	6	11:35	3
13. Pruské	7	1	0	6	7:38	3

Na Morave bolo dobre, pozvanie máme i o rok

Letné futbalové turnaje v Karolinke na Morave (26. júna) i u nás o pohár starostu obce (18. júla) boli nielen príležitosťou na prezentáciu schopností na hracej ploche, ale vzťahov v družnej zábave. Naši starší páni prišli do Karolinky aj s harmonikou, domáci sa po futbalových zápasoch pridali a o dobrú zábavu nebola núdza. Futbalisti Karolinky prišli zase k nám na turnaj aj s pozvaním pre našich seniorov už na budúci rok.

Premiéra sa vydarila, treba vydržať

V Stupnom sa 19. septembra konala súťaž dobrovoľných hasičských zborov o Pohár starostky obce. Zúčastnilo sa jej 24 družstiev, medzi nimi i družstvá mužov a žien z Papradna.

Úplne nové súťažné družstvo mužov, vytvorené z mladých hasičov, si na svojom prvom štarte počínalo nad očakávanie dobre a skončilo na peknom 5. mieste.

Družstvo žien sa vytvorilo tiež len v tomto roku, ale svoju premiéru malo v Pružine, kde skončilo na 2. mieste.

Veríme, že tieto súťažné družstvá budú pokračovať v aktivite i na budúci rok, kedy slávime 110. výročie založenia hasičského zboru a budeme usporiadateľom krajskej súťaže.

„Kto si hraje nezlobí!“

Po letných prázdninách naša škola opäť roztvorila dokorán svoje náručie žiakom. Už v prvých septembrových dňoch na nich v škole čakalo príjemné prevkapanie. Mestský úrad Karolinka pozval najlepších a najusilovnejších žiakov ZŠ v Papradne na zábavný deň pre deti a dospelých „Kto si hraje nezlobí!“

Mestský úrad v Karolinke v spolupráci so ZŠ, ZUŠ a záujmovými útvarmi pripravil pre deti bohatý program.

Mesto Karolinka spoznali počas dopoludňajšej „Veľkej cesty Karolinky“, ktorá bola spojená so súťažou o hodnotné ceny. Strelba na terč, jazda na koni, ukážky činnosti výcviku psů Pohraničnej polície ČR, vesternová šou, hasiči v akcii rozšírili oči detských divákov napätím a obdivom. Popoludní bolo príjemným spestrením hudobné a divadelné vystúpenie žiakov ZUŠ v Karolinke. Pred večerom sa detský smiech ozýval z areálu Divadla Karolinka, kde skvelí českí zavábači predviedli defom ukážky historického šermu. Žiakom, ale ani pedagógom sa nechcelo lúčiť s priateľmi z Karolinky počas záverečnej diskotéky.

Po dni plnom zábavy, pohody, ale i nového poznania sme videli v očiach detí spokojnosť, šťastie a túžbu opäť sa stretnúť s kamarátmi z Karolinky. Nabudúce možno v Papradne...

Úprimné poďakovanie mestskému úradu, ZŠ a ZUŠ v Karolinke, OÚ v Papradne, riaditeľstvu ZŠ v Papradne vyslovujeme za žiakov, ale i za zúčastnených pedagógov, ktorí v Karolinke načerpali nové inšpirácie do svojej pedagogickej práce.

Mgr. Adela Jureníková

Noviny obce Papradno *Polazník* Redakčná rada: Ing. Věra Lališová, Ing. Hanka Miniariková, Janka Meštková, Ing. Magdaléna Balušiková, Ambro Balušik. Príprava pre tlač: Štúdio PET. Tlač: TG tlačiareň Považská Bystrica. Náklad: 1 000 výtlačkov. Povolené okresným úradom Považská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy. Reg. Číslo: 3/2004